

Tips over gezond houden van de koeien

September 2023:

Vaarzen voor afkalven stalsysteem en routes aanleren?

Zeker bij gestuurd koeverkeer kan het handig zijn om de vaarzen voor afkalven alvast aan de routes, gewoontes en rantsoen in de stal met melkvee te laten wennen.

Maar wanneer ze bijvoorbeeld ook meteen in de melkrobot gevoerd worden zullen ze juist na het afkalven nog meer schrikken van de robot arm met als gevolg dat ze de eerste dagen meer tegenzin hebben om de robot te bezoeken.

Dus de routes en eventuele selectiepoorten leren is voldoende.

Haal ze wel minimaal twee weken voor het afkalven weer uit de melkveegroep, dan moeten ze, liefst in strohok / afkalfgebied, zich rustig kunnen voorbereiden op het afkalven en zich niet druk hoeven maken om bazige koeien in de melkveegroep.

September 2022:

Controle nieuwmelkse koeien.

Op deze website is al vaak getipt over aandacht voor verse koeien.

Behalve regelmatig de 2-Minuten-Check te doen is het ook goed om dagelijks in de Status lijst even te sorteren op DIL (Dagen In Lactatie). Dan de pas afgekalfde koeien bovenaan. U ziet meteen of bij de laatste melkbeurt de verwachte melkgift - ruim- boven de 100% zat.

Wanneer u door dubbelklik van de bovenste koe de dierkaart opent en het tabje "Melken" opent, kiest voor "Melkgiften" en

dan “Bloed en Geleidbaarheid” (Wel even minstens van de laatste 7 dagen + vandaag) dan ziet u meteen wanneer haar laatste melkbeurt was, hoe vaak ze al komt en of alle spenen goed gemolken worden, hoe de geleidbaarheid verloopt en of de bloedwaardes mooi dalen.

Met het groene pijltje (naast vergrootglas, printer en instellingen) gaat u zo naar de volgende koe die u gesorteerd hebt op DIL.

Augustus 2021

Niet te lang in separatie ruimte.

Het is fantastisch als u een afdeling heeft waar koeien extra verzorgd en gecontroleerd kunnen worden, zoals een stro- of zandhok bijvoorbeeld. Zeker als de koeien hiervandaan makkelijk van en naar de robot geleid kunnen worden. Of naar de klauwbekapbox.

Toch zien wij vaak dat teveel koeien te lang in deze ruimte blijven. Het is echt voor zorgkoeien!

Meestal worden de koeien die in dit (stro)hok verblijven maar 2x per dag gemolken. Het gebeurt ook vaak dat de watervoorziening en ruwvoervoorziening net even minder royaal op orde is dan in de rest van de stal. Dan kunnen ze bijvoorbeeld wel drinken maar niet zuipen, wel eten maar niet vreten. Dit heeft een gezond wordende koe juist nodig om bijvoorbeeld een goede start van de lactatie te maken, of van iets te herstellen.

Een koe is per slot van rekening een kuddedier.

December 2020:

Droge koeien niet laten snoepen.

Let op dat de droge koeien aan het voerhek niet kunnen snoepen van het voer van de melkgevende koeien.

De droogstaande koeien hebben ten opzichte van de melkgevende koeien een rantsoen nodig met minder energie maar voldoende eiwit, veel structuur en de voor hen benodigde mineralen, vitaminen, en beweging!

Dat is een ander rantsoen dan dat van de melkgevende koeien.

Dus ongeveer twee vreetplekken eerder stoppen met voeren in de buurt van de droge koeien, de dikste koeien staan al klaar als u met het voer voor de melkgevende koeien in de buurt komt.

Zorg dat deze niet kunnen snoepen van het rijkere rantsoen wat goed is voor de melkgevende koeien!

Juni 2020:

Hittestress, Ademhaal controle.

Het controleren van de herkauwslagen is bij de meeste veehouders bekend, maar doet u ook wel eens de "Ademhaalcontrole" ?

Onder normale omstandigheden en in rust, bij niet hoge temperaturen, haalt de koe ca. 40 x per minuut adem. Dit is na te tellen door aan de linkerkant van de koe deze te tellen.

Wanneer een koe het te warm heeft, en ze haar warmte moeilijk kwijt kan, of om andere redenen last of pijn heeft, gaan deze ademhaal slagen per minuut omhoog.

Bij boven de 60 ademhalingen per minuut is het voor de koe niet leuk meer, dan blijft ze o.a. langer staan want staande kan ze meer warmte kwijt dan liggend. Of hangt ze boven de waterbak.

Boven de 80 ademhalingen per minuut heeft ze ernstig Hittestress.

Bedenk dat een koe haar “prettige buiten temperatuur” ca. 8 graden lager ligt dan die van ons.

Daarbij komt dat een koe die veel melk geeft hard aan het werk is. Dus dan is het gauw te warm!

En warm weer, zeker in combinatie met hogere luchtvochtigheid, kan ook zorgen voor 5 – 12% minder (ruw)voeropname. En daar kan ze langer last van hebben dan de warmte duurt...

Daarom is in de zomer een koele plek voor de koe van levensbelang, zowel voor meer en langduriger produceren als ook voor tochtigheden tonen en dus voor vruchtbaarheid!

Door af en toe de ademhalingen te tellen, liefst van hoogproductieven, ziet u eerder of de ventilatie, koeling, voldoende en goed is en of er voldoende frisse lucht in de stal aanwezig is!

Augustus 2019:

Droge koeien op afstand.

Als uw bedrijf de mogelijk heeft is het veel beter wanneer een droog gezette koe ver van de VMS of melkstal gehuisvest kan worden. Zo ver dat ze geen pulsaties / brok vallen / koeverkeer en zicht op en rond de VMS hoort en ziet. Maar wèl een plek waar u ze vaak ziet! (Zijn ze gezond, goede pensvulling, enz.)

September 2018:

Wanneer insemineren?

Vroeg insemineren heeft voor en nadelen: Verse, fitte, koeien

zijn bij een melkrobot in het voordeel, die worden vaakst gemolken, en geven daarom meer melk. Maar elke kalving is ook een gezondheidsrisico voor de koe.

Dus wanneer uw bedrijf een lactatiegrafiek met een lange piek of over veel dagen heeft, dan is een korte tussenkalftijd minder interessant dan wanneer uw koeien al na bijv. 40 dagen pieken en dan snel in productie dalen.

Kijk naar uw bedrijfslactatiecurve (Dier => Kuddegrafiek => Lactatiecurve) op hoeveel dagen uw koeien de hoogste productie hebben en hoe lang de piekproductie aanhoudt.

Kijk naar de Kuddegrafiek (met al die stipjes).

Na 50 DIL worden de koeien rood gemarkeerd: is er een goed excuus om deze koe niet te insemineren?

Juni 2018:

Koefluisteraar.

Op veel plaatsen wordt ik "De Koefluisteraar" genoemd. Dat is op zich wel een eer, maar eigenlijk onzin natuurlijk.

Wat wel waar is is dat ik de koe lang kan krijgen waar wij haar naar toe willen sturen.

Een stok, of schreeuwen, ken ik niet.

Wat wel helpt is: proberen te denken wat een koe denkt.

Want de koe moet vaak vanuit haar vertrouwde gebied ergens naar toe wat ze niet kent en niet wil. Bijvoorbeeld voor de eerste keer in de melkrobot. Maar bij verhuizen in de stal, van groep, uit strohok, naar klauwverzorgbox, enz. geldt dit ook.

Daarom overdenkt de koe of er ook mogelijkheden zijn om te vluchten! Terug naar haar veilige omgeving. Dat zit ook diep in de natuur.

Een koe slaan, met hand of stok (of schok..), zorgt er voor

dat de koe zich concentreert op waar ze geslagen wordt, waar het pijn doet, dus op de rug of kont, en niet echt oplet waar ze heen moet. Daar houdt ze niet de beste herinneringen aan over ...

We zorgen eerst dat de kans om naar links of naar rechts te vluchten onmogelijk is.

Hekken, liefst bewegende, zijn daarbij erg makkelijk en voor de koe duidelijk: Naar links en naar rechts kan niet.

Door strak achter de koe te gaan staan met de staart in de hand weet ze dat terug ook niet gaat.

Dan wacht ik meestal even tot de koe kijkt waar ze wel heen kan (en moet).

En dan is een vriendelijk doch dringend duwtje vaak voldoende.

Door zo te werken duurt misschien een beetje langer, maar scheelt veel stress voor koe en veehouder.

De koe zal betere herinneringen aan haar eerste bezoek overhouden, en u begrijpt wat dat waard is!

En de veehouder ziet zijn koeien heel rustig de nieuwe situatie ervaren, en dat is heel gezond ?

Dus ook hier: "Als de koe zèlf mocht kiezen (tussen stokslagen of hekwerk), dan wist ze het wel!

Maart 2017

Voeren 100 dagen voor droogzetten.

De grootste voerfouten worden gemaakt in de transitieperiode en aan het eind van de lactatie

Nu bespreken we de periode vanaf 100 dagen voor droogzetten.

In deze periode is niet meer de productie van de koe maar haar conditie en activiteit belangrijk voor het bepalen van de juiste (kracht)voergift. En dat ziet een boer beter dan een

computer...

Ook de eerste ervaringen met de nieuwe Body Condition Score (BCS) camera laten zien dat het loont om in deze periode tijdig te corrigeren.

Bekijk bij de koeien die binnen 100 dagen droog mogen, of 130 – 230 dagen na laatste inseminatie zijn, hoe is de conditie, productie, voergift en de VMS bezoeken.

Heeft ze meer of minder energievoer nodig? Meer of minder eiwit? Meer...?, of minder...?

Het is handig om zelf een lijst te maken waarin behalve de productie van de koe en de voergift ook staat binnen hoeveel dagen ze droog mag.

Zelf maak ik vaak een kopie van de lijst "Voeropname" (rechtermuisknop) en plak die bij "Mijn lijsten". Dan kunt u met "Ontwerpen" uit de rubriek "Koekalender" de kolom "Dagen tot droogstand" en uit de rubriek "Melken" eventueel "aantal Melkbeurten" met de linkermuisknop meeslepen naar uw lijst.

Met nieuwste versies DelPro zijn deze koeien zelfs te kleuren zodat ze beter opvallen.

Wie deze koeien in beeld heeft pakt levensduur!

Oktober 2016:

Levensduur: Maximum of Optimum?

Lange levensduur van de koeien is belangrijk voor het bedrijfsresultaat, een koe heeft al 1½ lactatie nodig om de kosten van de opfok of aankoop terug te verdienen, dus veel lactaties maken is belangrijk.

Maar eigenlijk gaat het er niet om of een koe oud wordt en hoeveel lactaties ze maakt maar gaat het er om hoeveel kg

melk, nog liever hoeveel kg vet en eiwit ze tijdens haar productieve leven in de tank geleverd heeft met de laagste (dierenarts- voer-) kosten.

Een paar dingen zijn belangrijk om te weten:

1. Vaarzen die op 23/24 maanden afkalven halen ca. 15.000 ltr. hogere levensproductie dan vaarzen die pas op 27 – 30 maanden afkalven.
2. Met DelPro informatie, o.a. consequent gebruik 2-Minuten-Check, heeft u een koe met afwijkingen eerder in beeld: tijdig ingrijpen scheelt zeker levensduur
3. Individuele koe o.a. na afkalven de juiste hoeveelheid en soort voer geven en juiste snelheid van opbouw helpt de transitieperiode en periode met negatieve energiebalans beter door te komen, elk jaar weer twee spannende periodes, dat goed sturen scheelt levensduur.
4. Juist inschatten of een behandeling (nog) kansrijk is of niet, of dat de koe een besmettelijke aandoeningen kan overdragen, dat scheelt levensduur van haar stalgenotes!
5. Enz., enz.

Maar: Heeft de koe bijvoorbeeld al 4x gekalfd, bedenk dan wel: moet ik haar wel weer insemineren? Of is de kans te groot dat de volgende lactatie misschien meer goed is voor de dierenarts, klauwverzorger, veehandelaar dan voor mijn portemonnee ??

Februari 2016:

Controle subklinische pensverzuring.

In het september 2015 nummer van Veeteelt zegt de Canadees Nederlandse professor Kees Plaizier dat in de eerste drie maanden van de lactatie wel 20 % van de koeien te maken krijgen met subklinische pensverzuring! Klinisch is duidelijk zichtbaar, maar subklinische niet.

De koe is minder actief, geeft niet wat verwacht wordt, wordt niet tochtig, enz. En vaak na enkele weken, omdat bij de koe dan gifstoffen vrijkomen, komt klauwbevanging voor de dag.

Mogelijke oorzaken:

- Verhouding krachtvoer ten opzichte van ruwvoer scheef; Bijvoorbeeld aan het voerhek veel bijproducten (zetmeel of suikerrijke = lekkerder); Of uw rantsoen is prima berekend maar de koe vreet niet in de gewenste verhoudingen
- Makkelijk de bijproducten uit te selecteren;
- Te snel krachtvoeropbouw na afkalven;
- Koe begint al aan de lactatie met matige conditie, of klauwproblemen, of andere aandoeningen, waardoor ze te weinig bezoeken aan het voerhek brengt.
- Deel van de dag erg veel en lekker voer voor voerhek en deel van de dag erg weinig en (te lang alleen) restvoer voor voerhek
- Te weinig prik => pensactiviteit

Deze oorzaken kunnen voor behoorlijke zuurtegraad schommelingen in de pens zorgen.

Met een VMS hebt u vaak de subklinische koeien wèl snel in beeld want waarom zou een koe anders tussen de 20 en ca. 60 dagen na afkalven níet 3x per dag naar de VMS komen?

Dus kijk, bijvoorbeeld in de lijst bij Melken Info bij de Melkbeurt Prestaties, of deze koeien wel 3x per dag komen en actief genoeg zijn!

En bij de VMS Melkbeurten in de lijst Koestatistieken kunt u zien of ze voldoende hekpassages en weigeringen heeft.

Let bij dubieuze koeien op de mest en de conditie (gegevens uit DelPro combineren met de ogen van de veehouder).

Dan heeft u precies in beeld of deze koe mogelijk subklinische pensverzuring heeft!

April 2014:

Hoe lang moet een koe droog staan??

Dat is afhankelijk van hoe haar conditie is, of ze echt herstellen moet, hoeveel ruimte heeft ze, enz.

We kiezen vaak voor 6 – 10 weken droogstand.

Eigenlijk moet een koe niet herstellen of repareren (te dik of te mager) van de voorbije lactatie maar zich voorbereiden op de volgende lactatie.

Belangrijk is dat ze al ver voor droogstand richting juiste conditie gevoerd wordt en klauwen verzorgd zijn. Aan het eind van de lactatie is aandeel ruwvoer/ structuur belangrijker dan energie om volgende lactatie goed te starten en lang veel melk te kunnen geven.

Er is een attentie lijst die zegt welke koeien binnenkort droog moeten, u kunt deze “vermaken” naar een attentielijst die zegt: *welke koeien mogen over 100 dagen droog*. Bij die koeien is het erg belangrijk: hoe doen ze het en hoe is hun conditie: moet ik rantsoen, krachtvoergift, of zelfs melktoestemming alvast aanpassen zodat ze in juiste conditie en niet teveel melk droog kan?

Welke koeien kunnen de komende maand droog: klauw bekappen?

En wanneer droog: hoe is het dit jaar gegaan met productie en geleidbaarheid, eenvoudig per speen te controleren, en het celgetal? Welke droogzetter zal ik gebruiken, of zou het zonder kunnen? (Zie Tip April 2013)

Dus kan deze koe toe met 6 weken droogstand of heeft ze meer tijd nodig voor een goede voorbereiding op de nieuwe lactatie?

December 2013:

Zo vlug mogelijk na afkalven in de VMS.

Voor vaarzen, maar oudere koeien trouwens ook, is het erg belangrijk dat ze zo vlot mogelijk na het afkalven door de VMS worden gemolken. De vaarzen zijn dan nog een beetje in trance van het afkalven en geloven eerder dat dat er blijkbaar ook bij hoort.

Verder komen de natuurlijke hormonen sneller in actie, o.a oxytocine, die zijn nodig om de melk makkelijker te laten schieten. Je merkt vooral bij vaarzen dat ze eerder melk afgeven als ze snel na afkalven al gemolken worden dan bijvoorbeeld pas na 12 uren. En van oxytocine afgift gaat de baarmoeder ook sneller inkrimpen. Dat schijnt niet prettig te zijn, maar is heel gezond want dan krijgen bacteriën en vuil ook daar veel minder kansen!

Ook wordt de productie dan meteen en beter gestimuleerd. Als ze het kan moet ze de eerste dagen 3x gemolken worden, dat lukt niet altijd maar is wel belangrijk! Ook voor zucht en stuwing. Als de tussentijden van het melken langer worden wordt het uier voller en harder. Dus is het melken pijnlijker en komt het ook voor dat ze niet goed leeg gemolken wordt.

U mag het een beetje vergelijken met uw bezoek aan de tandarts, hoe langer u het uitstelt hoe pijnlijker het wordt en hoe meer u er tegenop ziet om de volgende keer weer te komen....

Bent u op tijd en geen pijn gevoeld, dan gaat u de volgende keer ook eerder. De koe krijgt ook nog een beloning in de vorm van krachtvoer ?

Daarom is het ook belangrijk wanneer u makkelijk in de koppel ziet waar de verse koeien lopen! (Zie Tip v.d.M. Aug. 2013)

Augustus 2013:

Nieuwmelkte koeien opvallend door de stal.

Erg belangrijk voor een goede start en lactatie na afkalven is gewoon de fitheid van de koeien, vooral de eerste dagen na afkalven.

Dan gebeurt er heel veel met de koe, net gekalfd dus verzwakt, rantsoenwijziging, groepswijziging en dus de hiërarchie in de koppel, en als ze veel melk gaat geven heeft ze ook een veel grotere energie behoefte.

Bij robotmelken kan, doordat de koe vaker gemolken wordt, de melkgift nog sneller omhoog gaan en is deze periode extra spannend.

Om haar gedrag en fitheid goed in de gaten te houden zijn er veehouders die na het afkalven de koeien de **eerste 10 dagen een fel gekleurd halster** om doen. Dan zie je in een oogopslag waar de koe is, hoe de koe is, en of ze zich vaak genoeg aan het voerhek meldt, enz.

Als je de activiteit van de koe vaak ziet zijn keuzes rond krachtvoeropbouw of behandelingen vroeg te maken!

Soms kunnen pijnstillers in deze periode zorgen dat een koe, vooral een vaars, net wat vaker naar het voerhek komt en daardoor sneller over het “dooie punt” komt.

Juni 2013:

Gezonde klauwen, niet alleen bekappen, ook rust en prettige ondergrond belangrijk.

Klauwaandoeningen zijn nog steeds een van de grootste kostenposten op een bedrijf. En dat gaat bij het melken met een melkrobot nog duidelijker op omdat een koe zelfstandig moet bedenken hoe vaak ze naar de VMS gaat en ook hoe vaak naar voerhek en drinkbak.

Hierin beperken kost (veel) melk en levensduur! Daarbij komt dat een kreupele koe in de VMS nooit stil staat en dus ook nog

moeilijker aansluit en dus langer in VMS moet staan. Daar is zowel de koe als de boer niet blij mee!!

Belangrijke maatregelen:

Lactatie gebonden bekappen: voor droogstand en als ze over 100 dagen in lactatie zijn, nadat de negatieve energiebalans periode voorbij is. Dit moet zorgen dat koe zo evenwichtig mogelijk loopt en zo weinig mogelijk scheurtjes en kloven rond de klauwen krijgt, want daar zijn bacteriën als Mortellaro e.d. dol op...!!

(zie ook *Tip okt. 2011*)

Ligplaatsen: voldoende rust zodat "vetkussen" dat tussen "leven" en hoorn zit bespaard blijft en daardoor de koe veerkrachtiger en prettiger en dus veel langer blijft lopen. Een koe moet 12 -14 uren per dag *relaxed* liggen!

Dit is ook heel belangrijk voor de doorbloedingen (lees: opschonen, afvoer ziekmakende bacteriën, virussen, enz.) van uiteraard de benen maar ook van het uier of evt. verwondingen of andere ontstekingen van de hele koe

Een goed uitgeruste koe heeft sowieso meer weerstand.

Voetenbad: hebt u de mogelijkheid deze regelmatig te gebruiken?

Looppaden: egaal en ruime passeermogelijkheden: ivm witte lijnen defecten

De looppaden ook zo droog en schoon mogelijk houden, bijvoorbeeld met mestschuif die geen bacteriën van of naar jongvee brengt.

Rubber op vloer: vooral bij de droge koeien, bijvoorbeeld in eenrijige stal. Droge koeien wegen vaak makkelijk 100 kg meer. En rubber op plaatsen waar koeien veel of kort moeten draaien.

Rantsoen: 2/3 van totaal ds. bevat structuurhoudend ruwvoer, vooral erg belangrijk vlak na afkalven. Een lekker ruikende

top hooi doet dan wonderen.

Uiteraard de oudmelkte en droge koeien nog groter deel van rantsoen structuurrijk.

Voorzichtig met eiwit en "snelle energie" zoals graanproducten ivm. bevangenheid.

Dit laat zich pas in de klauwen zien zo'n 4 tot 6 weken nadat de "voerfout" is gemaakt...

Maart 2013 :

Voldoende drinkruimte per koe.

Koeien drinken per dag van ± 80 liter tot wel 200 op een dag!

Zorg voor voldoende ruimte om te drinken, dat betekent 10 cm drinkbak per koe. En let er dan ook nog op waar en hoe de drinkbakken zijn geplaatst. Zo weten we dat een koe uit de VMS altijd dorst heeft, en daarna dus meer ruwvoer vreet dan met een droge mond. En een koe die net gekalfd heeft heeft ook altijd dorst!

Dus op die plekken moet ze makkelijk en ongestoord kunnen drinken. En in de stal liefst in doorgangen waarbij het belangrijk is dat een koe zich veilig voelt dus niet door een dominante koe in het nauw geduwd kan worden. Want dan gaat een bangere of laagrangorde koe alleen het hoogst nodige drinken.

Dus zo vlot mogelijk na de uitloop van de VMS, in de afkalfstal/box, op een plek met voldoende ruimte of doorgang in de stal en natuurlijk makkelijk schoon te houden.

Ook eventueel water uit de voorcoeler, dat is lekkerder maar ook vatbaarder voor bacteriën.

Dus bij bijvoorbeeld 60 koeien: drie drinkbakken van 2 meter lengte.

Oktober 2011:

Klauwverzorgen

Om veel ruwvoer op te kunnen nemen moet een koe vaak bij het voerhek komen.

Om veel melk te geven moet een koe vaak naar de melkrobot komen.

Om dat allemaal te kunnen realiseren heeft ze onder andere gezonde klauwen nodig.

Dat bereik je niet alleen door te bekappen als een koe kreupel is maar vooral preventief bekappen bijvoorbeeld **voor** de droogstand en **na ± 120** dagen in lactatie. Dan is de koe namelijk de periode van de negatieve energiebalans voorbij.

En dan bekappen op zo'n manier dat de klauwen niet alleen genezen maar ook sterker worden.

Na het afkalven komt het er vaak enorm op aan: veel melk geven en daarvoor ook veel moeten kunnen vreten. Die koeien moet je eigenlijk zo weinig mogelijk hoeven te bekappen want dat geeft ook nog eens dunne en kwetsbare klauwen.

Met gezonde klauwen maakt een koe op een dag zomaar 2 à 3 bezoeken aan het voerhek meer, en dat betekent 10 tot 20% ruwvoer meer, en doet ze een bezoek aan de robot extra!

En dat is natuurlijk goed voor meer melk en zorgt ook nog eens voor een kortere negatieve energiebalans!

En dat vertaalt zich weer in meer weerbaarheid en een hogere levensduur!

Zo verdient een maandelijkse (duurdere) klauwverzorgingsronde voor die koeien die bijna droog moeten en koeien die halverwege in lactatie zijn zich royaal terug.

Bedrijven waar ik op bezoek geweest ben heb ik vaak een voorbeeld achtergelaten hoe preventief klauwverzorgen gedaan moet worden.

